

Uppslagsverk som uppslagsverk?

Att värdera källor är svårt. Alla har såväl för- som nackdelar och hur användbar en specifik källa är avgörs av vad det är du söker. Detta ställer större krav på dig som läsare. Vilken typ av information letar du efter? Är det fakta du vill ha? Behöver du finna förklaringar? Är det viktigt att informationen är aktuell? Kanske vill du veta vilka åsikter det finns om en viss fråga? Ju mindre man vet om ett ämne desto svårare är det att avgöra källans trovärdighet. Då kan uppslagsverk komma väl till pass. För sådana är ju trovärdiga. Eller?

Uppgifter

1. Uppslagsverket Wikipedia räknas ibland som en mindre tillförlitlig källa. Vet du varför? Hur fungerar Wikipedia? Gå in på deras hemsida (www.wikipedia.se) och försök hitta svaret. (Tips: Titta även under flikarna diskussion, redigera och historik.)
2. Nationalencyklopedin (NE) brukar räknas som en mer tillförlitlig källa. Vem är författare till detta uppslagsverk? Vilka funktioner finns här? NE på nätet hittar du på www.ne.se.
3. För att kunna göra en bra jämförelse behöver vi något att hålla oss till. Välj därför tillsammans ut tre sökord som ni ska titta närmare på i Wikipedia och NE.

Ett aktuellt ämne: _____

Ett kontroversiellt ämne: _____

Ett helt valfritt ämne: _____

4. Gör en källkritisk bedömning av artiklarna i respektive uppslagsverk. Ta hjälp av de bifogade dokumenten: en lathund och en beskrivning av källkritik och NE.se.
5. Sammanfattande reflexion
 - Är uppslagsverken lika användbara?
 - Vilka för- och nackdelar finns med Nationalencyklopedin respektive Wikipedia? Spelar ämnet någon roll för användbarheten?
 - Varför är det viktigt att informationen stämmer?
 - Motivera er väl. Nämn gärna något om tillförlitlighet, faktagranskning, auktoritet, kvalitetskontroll, avsändare, uppdatering, historik och diskussion.

Källor

NE.se

Externa länkar:

Svenska Wikipedia: www.wikipedia.se

Källkritisk lathund

1. Vem/vilka har skrivit artikeln?
 - Är det en eller flera författare?
 - Vilka för- och nackdelar finns det med att det bara finns en/flera författare?
 - Går det att avgöra om personen/personerna har mycket kunskaper om ämnet?
2. När uppdaterades artikeln senast?
 - Går det att se när texten skrevs?
 - Är det viktigt att ha de allra senaste uppgifterna och/eller nyheterna? Varför/varför inte?
 - Finns det några risker med att använda sig av rykande färsk information? Motivera.
3. Går det att ta reda på ”information om informationen”?
 - Går det att ta reda på hur artikeln kommit till?
 - Finns det några källhänvisningar?
 - Finns det någon diskussion eller ”historik”?
 - Hur kan du annars bedöma artikelns trovärdighet?
4. Är det fakta, förklaringar eller åsikter som presenteras?
 - Fakta är sådant som kan bevisas, t.ex. ”Det är tjugo minusgrader ute.”.
 - Förklaringar erbjuder bakomliggande orsaker, t.ex. ”Det är kallt i januari eftersom...”.
 - Åsikter är ett personligt sätt att se på ett visst ämne, t.ex. ”Det är jättekallt ute”.
5. Verkar texten seriös?
 - Är innehållet rörigt, slarvigt eller fullt av stavfel?
 - Presenteras flera perspektiv eller bara ett?
 - Saknar du några viktiga fakta i artikeln?
6. Erbjuds några relevanta länkar?
 - Om ja, vilken typ? Fungerar de?
7. Hittar du samma information på andra ställen?
 - Kolla upp vad andra källor berättar om ämnet. Ta hjälp av andra webbplatser, t.ex. Länkskafferiet (<http://länkskafferiet.skolverket.se>) eller av skolbiblioteket. Det är troligare att uppgifterna stämmer om du hittar samma information i flera olika källor.

Källkritik och NE.se

När man söker fakta måste man kunna lita på att det som står är sant. De flesta elever och lärare är uppmärksamma på detta och försöker vara kritiska till uppgifter de hittar och bedöma källans tillförlitlighet. Men på Internet är det inte alltid så lätt.

Att erbjuda en pålitlig och trovärdig källa till kunskap är själva idén bakom Nationalencyklopedin, såväl det tryckta uppslagsverket som Internettjänsten NE.se. Därför är det lika viktigt för oss som för dig att den information vi lämnar är korrekt.

Vem har skrivit det som står i uppslagsverken på NE.se?

Vi väljer våra författare bland landets främsta experter inom olika ämnesområden. Vi väljer med omsorg, och det är nästan aldrig några problem med att få den person vi önskar att ställa upp. När det gäller artiklar för NE Enkel ställer vi krav på att författaren ska vara både ämneskunnig och en erfaren pedagog.

Vem som har skrivit vad ser du på signaturen (namnet) efter artikeln. Detta gäller alla våra längre artiklar. Kortare artiklar, under 30 rader, är alltid osignerade. Det betyder inte att det inte är en expert som har skrivit dem. Troligtvis är det samma författare till den korta artikeln som till de längre inom samma ämnesområde. Det är i stället administrativa skäl som ligger bakom detta. På NE Enkel har vi hittills valt att inte sätta ut namnen på våra skribenter.

Sammanlagt har vi anlitat över 4 000 människor för att skriva alla artiklar på NE.se. Vilka personer det är kan du se genom att klicka på fliken *Om NE* längst ner på varje webbsida. Under rubriken *Redaktionens arbete* hittar du länken *Experter och skribenter*. Där finns en fullständig förteckning över alla som har medverkat ordnat efter ämnesområden. Förhoppningsvis kommer vi också snart att ge mer omfattande och personliga porträtt av våra författare på webbplatsen.

Vilken roll har redaktionen på NE?

Även experter kan ha fel och alla experter är inte vana vid att förklara invecklade saker för en som inte har förkunskaper. Därför granskas alltid manus till artiklarna av ämneskunniga redaktörer på NE-redaktionen. De kontrollerar innehållet och kan anlita ytterligare ämnesexperter för att vara säkra på att informationen är riktig och opartiskt skriven. De ser också till att artiklarna är skrivna på ett begripligt sätt och med ett korrekt språk.

Vilka källor har NE:s skribenter?

När man kritiskt granskar vad en författare har skrivit så kan det vara bra att se vilka källor han/hon i sin tur hänvisar till. Tyvärr är det omöjligt för de flesta av våra författare att till exempel ange ett antal böcker som sina källor. I stället är det många års erfarenheter av att läsa hundratals böcker och forskningsrapporter, samtala med kollegor, lyssna på föredrag, forska med mera som är källan till deras kunskap. Ur denna stora kunskap om ämnet har de sedan valt ut det viktigaste till NE-artikeln. Däremot finns det ibland *Litteraturanvisningar* eller *Länktips* kopplade till våra artiklar (se till höger om artikel). Dessa tips är tänkta för den som själv vill läsa vidare i ämnet och är alltså inte författarens källor.

Kontakta gärna oss

Om du har frågor om eller synpunkter på NE.se:s trovärdighet, våra författare eller innehållet i våra artiklar är du alltid välkommen att höra av dig till oss.

Gäller det en enskild artikel kan du utnyttja möjligheten att kommentera artikeln genom att klicka på ikonen med pratbubblor till höger om själva artikeln. Din kommentar eller fråga skickas då automatiskt till den redaktör som är ansvarig för artikeln. Om det är mer övergripande frågor kan du kontakta vår chefredaktör Arne Ekman eller Jill McCabe, som är produktchef för skolmarknaden.